

การดูแลรักษาสวนไม้ผล เพื่อฝ่าวิกฤตภัยแล้ง

การดูแลรักษาพืชเมื่อประสบภาวะแห้งแล้ง

ในช่วงฤดูแล้งชาวสวนไม้ผลอาจจะต้องเผชิญกับภัยแล้งที่รุนแรง ก่อนที่ไม้ผลในสวนจะยืนต้นตายเพราะขาดน้ำ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 8 กรมวิชาการเกษตร จึงมีข้อเสนอแนะที่ชาวสวนควรปฏิบัติในการดูแลรักษาไม้ผลเพื่อฝ่าฟันวิกฤตภัยแล้ง ดังต่อไปนี้

1. การใช้วัสดุคลุมดิน วัสดุที่สามารถเลือกใช้ ได้แก่ ฟาง แพนพลาสติก กระดาษอลูมิเนียม หรือแผ่นโลหะบางๆ ทาสีขาว นำไปคลุมดินในระหว่างแถวของต้นไม้เพื่อสะท้อนรังสีคลื่นสั้นจากดวงอาทิตย์และดูดซับรังสีคลื่นยาวจากพื้นดิน การใช้วัสดุคลุมดินจะช่วยให้อุณหภูมิของผิวดินเย็นลง ลดการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิที่ผิวดิน ป้องกันการระเหยของน้ำไปจากดิน

2. การให้ร่มเงาสำหรับพืชที่เพิ่งปลูกใหม่ อาจทำเป็นหลังคา แล้วนำวัสดุ เช่น ใบมะพร้าว ใบจาก หญ้าแห้ง หรือ ตาข่ายพรางแสง มาบังร่มเงา

3. การตัดแต่งใบ ลดจำนวนใบไม้ให้พอเหมาะ เพื่อลดการคายน้ำของต้นไม้

4. ไม้ผลที่ออกดอกติดผลช่วงฤดูแล้ง และขาดน้ำจนถึงขั้นที่ต้นเริ่มแสดงอาการใบสลด ควรมีการตัดแต่งผลออก เพื่อไม่ให้ต้นโทรมและตายในที่สุด

5. หากมีแหล่งน้ำในพื้นที่เหลืออยู่บ้าง ก็ขอให้เกษตรกรใช้น้ำที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด กล่าวคือ ควรให้น้ำในช่วงเย็น (บ่ายสามโมงเย็นเป็นต้นไป) แทนการให้

น้ำในช่วงเช้าหรือช่วงกลางวัน เพราะการให้น้ำในช่วงนี้ จะเกิดการสูญเสียจากการระเหยน้ำสูงกว่าการให้น้ำในช่วงเย็น นอกจากนี้ ควรให้น้ำตามระดับความชื้นที่เหลืออยู่ในดิน หากดินยังมีความชื้นเหลืออยู่ในระดับความลึก 30 เซนติเมตร ก็ยังไม่จำเป็นต้องให้น้ำ เกษตรกรชาวสวนส้มที่อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ มีวิธีการใช้ไขควงขนาดความยาว 1 ฟุต (ประมาณ 30 เซนติเมตร) แทงลงในแปลงปลูก เมื่อชักไขควงออกมาจากพื้นดิน หากมีดินติดที่ปลายไขควงก็แสดงว่าดินยังมีความชื้นเพียงพอ ก็ยังไม่จำเป็นต้องให้น้ำ เกษตรกรสามารถใช้วิธีการนี้กำหนดระยะเวลาและความถี่ในการให้น้ำในแต่ละครั้งได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

น้ำในช่วงเช้าหรือช่วงกลางวัน เพราะการให้น้ำในช่วงนี้ จะเกิดการสูญเสียจากการระเหยน้ำสูงกว่าการให้น้ำในช่วงเย็น นอกจากนี้ ควรให้น้ำตามระดับความชื้นที่เหลืออยู่ในดิน หากดินยังมีความชื้นเหลืออยู่ในระดับความลึก 30 เซนติเมตร ก็ยังไม่จำเป็นต้องให้น้ำ เกษตรกรชาวสวนส้มที่อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ มีวิธีการใช้ไขควงขนาดความยาว 1 ฟุต (ประมาณ 30 เซนติเมตร) แทงลงในแปลงปลูก เมื่อชักไขควงออกมาจากพื้นดิน หากมีดินติดที่ปลายไขควงก็แสดงว่าดินยังมีความชื้นเพียงพอ ก็ยังไม่จำเป็นต้องให้น้ำ เกษตรกรสามารถใช้วิธีการนี้กำหนดระยะเวลาและความถี่ในการให้น้ำในแต่ละครั้งได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

การเตรียมการก่อนเข้าสู่ฤดูแล้ง

เนื่องจากสภาพแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก สภาพความแห้งแล้งอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

นอกจากคำแนะนำในการดูแลรักษาต้นพืชเมื่อประสบภัยแล้งดังกล่าวข้างต้นแล้ว เกษตรกรควรเตรียมความพร้อมในการรับสถานการณ์ภัยแล้งที่อาจจะเกิดขึ้นอีกในปีต่อ ๆ ไป โดยการเตรียมการก่อนเข้าสู่ฤดูแล้ง ดังนี้

1. บำรุงต้นไม้ให้อุดมสมบูรณ์ ด้วยการใส่ปุ๋ยก่อนสิ้นฤดูฝน เพื่อเตรียมต้นไม้ให้พร้อมที่จะเผชิญกับความแห้งแล้ง เช่น การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ก่อนสิ้นฤดูฝน พืชผลจะทนต่อสภาพความแห้งแล้งมากขึ้น

2. การไถพรวน เป็นการพลิกดินทำให้การระเหยของน้ำจากผิวดินลดน้อยลง เนื่องจากทางเดินของน้ำจากดินที่ขึ้นมายังผิวดินถูกทำลาย ดังนั้น การไถพรวนดินจึงเป็นการสงวนความชุ่มชื้นของดินวิธีหนึ่ง

3. การปลูกพืชคลุมดิน โดยทั่วไปนิยมใช้พืชตระกูลถั่ว ได้แก่ ถั่วฝัก ถั่วลาย คุชลุ หรือ คาโรโปโกเนียม การปลูกพืชคลุมดินนอกจากจะเพิ่มธาตุอาหารให้เป็นประโยชน์แก่ดินแล้วยังช่วยลดการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิที่ผิวดิน ป้องกันการสูญเสียความชื้นจากดิน

4. การใช้สิ่งก้ำบังลม โดยทั่วไปนิยมปลูกต้นไม้สูงและหนาแน่นเป็นแนวกว้างประมาณ 15 ถึง 60 เมตร ให้ทำมุมประมาณ 90 องศาทิศทางลม สันทะเลหรือสนปฏิพัทธ์ ใช้เป็นต้นไม้ก้ำบังลมได้ดี ในระยะห่างจากสิ่งก้ำบังลม

ประมาณ 10 เท่า ของความสูงของสิ่งก้ำบังลมนั้น ๆ จะได้รับประโยชน์มากที่สุด สิ่งก้ำบังลมจะช่วยลดการระเหยของน้ำไปจากดิน และการคายน้ำของต้นไม้

5. การปลูกพืชให้ร่มเงา เช่น กัลยและทองหลาง ซึ่งใช้เป็นไม้ให้ร่มเงาได้ดี การใช้ร่มเงาจะทำให้ความชื้นของแสงแดดลดลง ทำให้ต้นไม้คายน้ำลดลง และการระเหยของน้ำไปจากดินมีน้อยลงด้วย

6. การกำจัดวัชพืช เนื่องจากวัชพืชใช้น้ำจากดินเพื่อการเจริญเติบโต ดังนั้นการกำจัดวัชพืชจึงเป็นวิธีป้องกันการสูญเสียความชื้นไปจากดิน วัชพืชที่กำจัดแล้วทิ้งไว้บนดิน จะใช้แทนวัตถุคลุมดินได้ โดยช่วยลดอุณหภูมิของผิวดิน ลดการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิที่ผิวดิน ช่วยป้องกันการระเหยของน้ำไปจากดิน

7. ไม่ปลูกพืชหนาแน่นจนเกินไป ปลูกพืชให้ได้ระยะที่พอเหมาะ เพื่อลดการคายน้ำและแย่งน้ำจากพื้นดิน

ต้องการข้อมูลหรือรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาติดต่อที่ ส่วนถ่ายทอดเทคโนโลยี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 8 ถนนกาญจนวนิช ต. คอหงส์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110 โทร 0-7444-5905-6 ต่อ 11 โทรสาร 0-7444-5907

